

EXPOSICIONES DEL «AVE MARIA» Y «SALVE»
EN TRADUCCIÓN CATALANA DE FRAY ANTONIO CANALS

En el volumen anterior de esta revista dimos ya noticia del manuscrito¹ que contiene estas exposiciones y de su autor Fray Antonio Canals así como de las características de la traducción. Si entonces no publicamos estos nuevos textos que se hallan en el mismo manuscrito de la Biblioteca de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona junto a la exposición del «Pater noster» dada a conocer en dicho volumen fué a causa de formar éste una miscelánea dedicada al Rdo. Eudald Serra, para la que se había recomendado que fueran breves los artículos de los colaboradores.

Sólo nos queda, pues, ahora completar aquel artículo reproduciendo estos nuevos textos, debiendo advertir que no irán acompañados del texto original latino porque éste no se encuentra en el manuscrito de St. Gall inédito que allí aprovechamos sino sólo ya impreso en la colección de Migne, PL 149, 568-90, según allí anotamos, colección fácil de consultar.

Inútil decir que todas las observaciones hechas en nuestro anterior artículo acerca el valor y modalidades de la traducción catalana de Canals deben extenderse a los textos que ahora damos a luz.

¹ Es el manuscrito que perteneció al convento de San Agustín, de Barcelona, y llevaba la signatura Z-5-11. Contiene como obra principal el *Llibre de lahor a Deu*, de Eximenis. Hoy se conserva en la biblioteca de la Real Academia de Buenas Letras, sin signatura especial.

En la descripción que dimos de este manuscrito dijimos que del último pliego de 12 folios faltarían tres. Comparado bien el texto catalán de este códice con el latino publicado en Migne, podemos asegurar que después del fol. 76 sólo falta una hoja, tal como creyó quien había hecho la numeración. Al fin, después del fol. 97, en que se interrumpe el texto, sólo habría también otra hoja escrita y aun no del todo. La tercera hoja para formar el pliego de doce debería estar en blanco.

CONTEMPLACIÓ MOLT DEVOTA SOBRE LA SALUTACIÓ ANGELICAL
LA QUAL ÉS AVE MARIA

1. Ave Maria gracia plena.

A tu, senyor Deu meu, faç aquelles gracias que pusch de la pregonesa de les mies entramanas per ço com has volgut pendre e hunir a tu nostra | natura e esser portat en lo ventre virginal, naxer | [p. 13 de la verge sagrada e esser nodrit ab la sua leit e embolcat en la sua falda e subiugat al seu regiment. Com empero tu regesques e governes tot lo mon ffaç e ret te moltes gracias, senyor, per so com my qui son suze, leig e abhominable, ple de grans vicis en tant que son indigne de haver esser humanal, has illuminat ab tanta lum que yo sapia que tu, S(enyor), hages mara. Tu, Senyor, has atorgat a my indigne peccador que yo sapia que tu Senyor hages mare. Tu, Senyor, has atorgat a mi indigne peccador que yo pusque saludar la tua beneyta e gloriosa mara. No has feyta, Senyor, tanta gracia a totes les nacions del mon cor no'ls has manifestat aquest tant singular misteri. ¿Hon es, Senyor, aquell teu poble | elet lo qual traguist de la | [p. 14 captivitat de Egipte ab la tua ma poderosa e ab lo teu braç vigoros portant aquell per lo desert a la terra de promissio ab tants senyals e ab tant grans meravelles de la tua magnificencia? Senyor, e ¿no es aquest poble aquell al qual tu prometist tant gran benefici?, ¿per que donchs no'l has manifestat al dit poble qui't colia e has lo manifestat a nosaltres ydolatres e infeels qui som pochs en nombre, com lo dit benefici ignoren molts e quaix infinits pobles? Senyor, e ¿no es tu creador de tots los homes los quals tu has creats a ymage e a semblança sua? Senyor, cosa es acostumada de revelar los secrets als amichs, e ¿per que doncs los reveles als teus inimichs e maiorment a my qui de la sobirana | part del cap fins a la planta del peu | [p. 15 son tot enfectionat e ab tot mon sforç e poder faç les coses que son contraries a la tua sancta voluntat? ¿Per que, Senyor, has volgut tant noble do e tant excellent tresor esser manifestat al teu servent sobre inich, sobre infel e sobre malvat comunicar e no't dona vijares, Senyor, que yo no honra ans scarnesca la tua sancta voluntat? ¿Com se pot fer que'l superbios presumesca saludar la humil, que'l suzeu e leig saluda la sobra casta, que'l va qui no es sino sola e pura vanitat saluda la aquella que es tota divinal e tota celestial, que aquell qui es tot terrenal saluda aquella tota sancta e tota pura e que'l fill del diable saluda la mara de Deu? O bon Senyor, e ¿hon es la reverencia que vos apportats a la vostra sancta | mara? E ¿per que per- | [p. 16 metets, Senyor, que aytal gent la saluda? O piados senyor Jesus, crech que aço fa la gran e excessiva karitat que tu'm aportes. Certes

no ha bastat a la tua sancta voluntat que tu sies estat subiugat a tot escarniment e menyspreu ans encara permets que la tua preciosa mara, la qual seu a la dreta part, sia tractada, nomenada e saludada ab labis polluts per tal que pusques inflamar nostre coratge ab labis polluts da tua amor e de la tua gloriosa mara. No es dupte que nos no siam indignes de saludar la tua gloriosa mara. E creech yo ferma-ment que no es angel en lo cel qui dignament pusque saludar la tua beneyta mara, e donchs quant mes ne sere yo indigne qui son sutzeu e bruta creatura.

2. Gran mera|vella'm do del hom mesqui com no tre- | [p. 17 mola e com no s'espanta, com saluda tant e tant gran senyora com es la mara de Deu. Mas dich de cert que detestable cosa es e fort abhominabla de rominar e sovint nomenar la dita mara de Deu ab la boca e apres tractar dins son corage cosas vanas e no profitosas hoc e a vegadas leges de parlar ab la sagrada mara de Deu tenint li girada la squena. Ab gran honor e reverencia deu esser saludada la mara humil verge Maria e benehuyrada car ella demana aytals qui's acosten a ella humilment e devota e aytals ama e aytals nodreix en fills. O be es beneventurat aquell qui se alegra de tant nobla mara e la abraça de tot cor e la ressemble per obra. | O be es bene- | [p. 18 venturat aquell qui de tot son cor se sforça en ressemblar la mara de Deu. Certes aquell li ressemble qui menyspreant tota cosa que es sens Deu se comuny e's huneix purament ab Deu ab singular amor e stant crucificat ab Iesu Christ ha fam e set de la salut de les animas. O gran meravella es que lo cor del hom no sia arrapat en aquesta Maria verge car aytal parla ab la mara de Deu e contemple en quina forma ha presa carn humana de ella e's se fet hom dins ella. Aytal veu e mira en quina forma par raho de la sua gran humilitat les cosas sobiranas son iustadas ab les jusanas e les jusanas ab les sobiranas. O e com en aquesta salutacio no regala la | nostra pensa hon | [p. 19 veem Deu haver nos tant amats que en lo ventre virginal se es volguç fer germa e frare nostre qui ja es os e carn nostra. O meravellos e ineffabla scampament de la divinal bonea. O ab quanta devocio se'n deuria scampar lo nostre corage devant tal e tant preciosa verge per la qual havem mesrescut tant gran scampament divinal e per lo qual merexem esser germans de Deu e hereters del seu regne. Be deuria habundar la nostra boca en gran dolçor com saludam tant dolça e tant benigna senyora e beneym lo seu fruyt sobre dolç. Tot suau e tot dolç es lo seu fruyt lo qual endolceix la boca e lo cor del hom savi. Be es meravellosa cosa la abundancia de aquesta verge | la qual quant es | [p. 20 saludada porta al cor de aquell qui la saluda lo seu fruyt molt humil. E tant com se alegra e's adelita mes en lo seu fruyt tant mes impetra hom de la verge sagrada mara la qual no cessara de donar aço que hom demana si ja donchs l'om qui la saluda no diu prou n'e. O mera-

vellosa senyora com no'ns delitam tant en saludarte que totes cosas ne ignorassem e no volguessem mes saber sino tant solament tu e lo teu fruyt. O verge arrapadora dels corages. O admiració de les pen-ses, o regaladora de les affections, Deus te sau.

3. O senyora, per que'ns fas concebre lo teu fruit per que'ns re-compleix del cel perque de tant vils homes fas senyors. Per que, senyora, nos | embriagues de la amor del teu car fill com no | [21 puscam satisfacer a ell ne a tu. O amadora de les animes que aprofita que nos ab gran amor amem lo teu precios fill. E no basten a tu los cels e los bens que son en aquells com empero sien suzeus, pudents e terrenals. Reb los coratges tu qui es caçadora de les animes et nodreix les en lo sy de la tua gracia. E com qui es que pusca fugir a la resplandor de la tua claredat e als raigs de la tua pietat. No es en lo mon qui's pusque amagar de la calor de la tua <pietat> caritat. Car lo cel e la terra son plens dels teus beneficis. En tot loc hon habitam ve habundantment lo benefici del ventre virginal. Have't verge sancta que en tot loch hon nos retens ab los teus sants beneficis et per totstems e en tot loch has | stesos | [p. 22 e expandits los braços de la tua benignitat per tal que no pusque rahanablement fugir de tu qui es mare molt dolça e ans repposem totstems en la falda de la tua dolçor. A donchs, frares molt cars, correts de totes parts e saludem aquesta tant nobla e tant suau verge e digam li Deus te sal verge M(aria).

4. Senyora mia, suplic vos que haiats paciencia en my per ço com yo us dic la salutacio angelical e no visch angelicalment ans visc en vida diabolical. Abominable son e presumesch vos de saludar verge sobre dolça yo confiu de la vostra sobre gran bonea e inflammat ab la vostra gran amor no he pahor de saludar vos posat que'n sia indigne molt, per ço dic Ave, que vol dir Deus te sal. O senyora quina cosa es a my pus dolça que lo teu Ave, lo qual ab una | dolçor | [p. 33 celestial embriaga lo cor devot. Certes aquell qui devotament vos saluda pot dit: la mia anima se es regalada tantost com saluda la mia senyora, defallit ha lo meu cor ab la mia carn com yo parlí ab la mia senyora. O verge sagrada e qui es que no defalga en vos com veig que migençant aquesta salutacio vos sou emprenyada del fill de Deu. Qui es que no defalga quant considera que lo fill de Deu has portat en lo teu ventre e ab los teus pits es stat alletat. Donchs digues, senyora mia, quina cosa es pus placent que aquesta salutacio Ave, en la qual es coneguda esser mara de Deu. Tu vols que tots los homes se alegren en tu en tal guisa que tot lur goig redunda en aquell de qui tu es lur goig. Tu es porta cristallina e vols que per tu | nos | [p. 24 siam aiustats al teu fill car. E donchs dire Ave hoc verament ave car tot lo meu cor obri lo teu ave. O meravellos e sobremeravellos Ave

a la presencia del qual tots los dimonis fugen, los peccadors ploren, los feels se adeliten, los angels se alegren, la paraula es incarnada, la verge es imprenyada; certes gran es e meravellos aquest Ave per lo fruyt del qual les creatures son renovadas, los homes son reemuts, los angels son repparats. E adonchs tota creatura sens fi a tu crida e diu: Ave per secula seculorum. O donchs tot dolç e tot suau ave e meravellos e sobre meravellos ave per los quals les terres se alegren, los cels se rien e les coses jusanas son coniuinctes e unidas ab les sobiranes. O benaventurat Ave, lo qual ilumina lo enteniment, | sadolla la affectio, leva la pensa en contemplar los | [p. 25 cossos en alt, respandeix dins nostre coratge, lo pits ne es endolcit, la carn ne es penitenciada. A donchs be deix dir ave o ave encadenat qui restrenys lo cor ab la verge sagrada e'l sepparas de les cosas terrenals. Lavores com lligues fermament lo miserable ab la misericordiosa, lo servent ab la senyora, lo fill ab la mara. Ave o amable qui acostes a tu per tal que't salut aquell qui vol esser encadenat ab la tua amor. E com mes te saludara de cor pus fortment sera stret ab la tua amor, e com pus fortment sera stret pus volenterosament te saludara, e en axi lo ave e la amor crexeran egualment e lo un multiplicara l'altra tant fins que lo cor de aquell qui't saluda defallesca per sobres de dolçor. O amor | virginal lo amador reds divinal, e fas virginal aquell qui es en suzeit ab molta legea. | [p. 26

5. Adonchs dic te ave, ave senyora mia mara mia, hoc e cor meu anima mia verge Maria, Maria verge, dic te ave. O nom suau, o nom dolç, o nom placent, nom de la Maria que he fet, que he presumit fer e com he fet tant gran excés de gosar te nomenar. Qui es que haia oydes semblants coses que lo sac ple de peccats, fill de perditio e servent del diable te presumesca nomenar. O amor mia nom de la mara de Deu, sapies que la amor no vol dir pahor. Perdone'm senyora per ço com he gosat dir que't am, car si yo no som digne que't am, tu es digne de esser amada. E qui es senyora que se estiga de amar te com pe. los teus beneficis impetrem de amar gracia e gloria. Per tu, senyora, son romputs los ligams, son pagats los | deutes, son vençuts | [p. 27 los vicis, son reparadas les cosas trancadas. son trobadas les cosas perdudes, son repparadas les cosas antigues, son fortificades les cosas flagues; son fetes grans les cosas minves, son exalsades les cosas baxes, son promogudes les cosas començadas, son acabades les cosas imperfectes, lo cor n'es purgat, la pensa respandeix, lo coratge se'n inflama, lo pits se'n regala, lo gust se'n endolceix, <lo sguart se'm embelleix> lo sguart se'n embelleix, la peregrina e orphena ne es sposada. Totes aquestes cosas son fetes per tu, verge Maria, doncs dir t'e: ave Maria.

6. Verament be es Maria, car es stela de la mar amargosa e se-

nyora stela de la mar, car ha te tramesa lo raig del Rey eternal al mon, lo qual es posat en extrema amargor, es mar amargosa passio-
nant lo cor en la passio del teu | car fill qui fou posat per nos | [p. 28
en creu. Es senyora pujant te'n sobre totes les ordens dels angels
fins a la dreta part del teu fill. Es stela de la mar nosaltres guiant.
Es mar amargosa havent de nos compassio, es dita senyora nosaltres
defensant. Es stela de la mar per honestat, mar amargosa per pietat.
senyora per potestat. O Senyor ver Deu, de que't retribuïrem per
tantes gracias que'ns has donadas. Que't havem fet, Senyor, ne que't
podem fer com nos siam a totes parts constituïts en tenebres, lunyats
e molt sepparats de port de salut, gitats per colps de grans ones e de
maror, e en perill de negar e quaix beguts per la pregonea de la mar.
e en gran soberga tempestat de nagar has nos volgut donar tant noble
solaç, tant dolça companyia, tant profitosa ajuda, tant piados secors
com es, verge M(aria) | stela radiosa. O certes be es beneyta | [p. 29
la nit, be beneventurada la tenebra e be es gloriosa la scuredat que
ha merescut esser illuminada per aytal stela; certes aquesta nit es
illuminacio mia en los meus delicias. O gloriosa verge, pus que tu es stela
de la mar en aquesta mar vull esser tant com viure en aquesta present
vida, per so que totstemps me sies stela, placia't que totstemps sia yo
en aquesta mar de perfecta amargor, plorant e gemegant mos peccats,
havent compassio de Iesu Christ per my crucificat, e havent e passant
dolor de les miseries e affanys del mon proisme. Totstemps vull na-
vegar en aquests tres pelechs de mar per tal que aquesta gloriosa
stela totstemps me sia guiadora. O e com son mesquins tots aquells
qui viuen en grans delicaments e no saben ne volen entrar | [p. 30
en aquesta mar, e a la fi no hauran en ajuda aquesta dolça stela. Corre-
guen ausades de totes les partides del mon les tribulacions innume-
rables. Vinguen contra my e envireneen me amargors sobergues.
Car no'm cal tembre gens pus que tu es ab my, stela luminosa, e
lavors resplandeix en la consolacio de la mia anima. Ardidament sia
yo incircuit de angoxes de la mia anima. E quant les aygues entraran
dins la mia anima, sia deseparat de tot ajuda humanal sia menys-
preat e viltengut per tota creatura. E tota la universitat de aquest
mon impugne contra my malvat peccador qui son digne de tot mal,
sol que en my sia la stela Maria. O e com sere beneventurat lavores,
com sere menyspreat e calcigat per totes les gents | e sere | [p. 31
reebut e regit per aquest gloriosa stela. Maria stela es de mar, la qual
resplandeix sobre aquells qui son posats en amargor. O e com es cosa
dolça e delitabla als ulls veura aquesta lum preciosa. O e com es bo
e amable cambi avorrir tota cosolacio mundanal e gitar la lunny de si
sens sperança de cobrar la per obtenir la resplendor de aquesta gra-
ciosa stela e preciosa. Mes val sola una illuminacio de aquesta stela
que no fa posseir totes les coses mundanals. Qui es donchs si orat no
es qui no entre alegrement en la mar de aquesta amargor de tota

compassio e de tota passio hon resplandeix aquesta sancta stela. No haia pahor lo cor perfet e virtuos car impossible es que la nau de la avol pensa regne alli hon resplan|deix aquest preciosa stela | [p. 32 sens voler de hom mateix. O senyora, tu en aquesta mar es a nosal-tres nau qui nos aporta e'ns soste e ns ancora, qui'ns assegura e'ns refrena; es govern qui'ns endreça e'ns guia, es vela qui'ns mou e'ns fa hombra de dolça suavitat. Tu es stela resplandent que mostra a nos lo port de salut impetrant nos port ab vera securitat. Qui es donchs qui no entra volentorosament en aquesta mar de compassio, de com-punctio e de passio, en la qual tu. verge sagrada, ajudes e fas special protectio a tots aquells qui son en la dita mar administrant los en totes lurs necessitats.

7. Certes per tal que yo puxa mils parlar dic que tu verge Maria es feta mar amargosa per la passio del teu car fill e per la compassio de les nostres iniquitats. | No dich pas, verge Maria, que ara | [p. 33 sostengats tribulatio, mas considerada de present la tua pensa segons que era en aquesta vida, quant tu staves prop la creu hon stava penjat lo teu car fill. A! donchs entrem en aquesta dobla mar havent compassio del teu car fill crucificat e del teu cor qui sostenent ab eli passio fou per sobre gran dolor en la creu clavat per tant singular tristor per les nostres iniquitats que son stades: occasio de tant cruel pena e de tant dolorosa mort. Cove'ns donques entrar en la dita mar si volem entrar dins lo teu cor qui es feyt una gran mar spaciosa. Qui es donchs qui no entre alegrament en aquesta mar per tal que pusque entrar en lo cor de aquesta verge. Certes, verge sagrada, aquells entren dins lo teu cor e son dins lo teu cor | qui rominen e | [p. 34 recorden continuament la passio del teu fill. Impossible cosa es, mara piadosa, que hom entre dins en les nafras del teu car fill e que no entre en lo teu cor. Car totas aquellas nafras en lo teu cor seran perpetuament empremtadas. Car axi com aquellas nafras per tots-temps seran en lo cor del teu fill per semblantment per totstemp seran en lo cor de tu, mara. Qui tardara donchs de aqui avant, ne qui sera tant pereos de intrar en aquest navili. Dolça cosa es, verge M(aria), de tu hoir e pus dolça e sobre dolça cosa es entrar en lo teu cor per les nafres del teu car fill. No's partesque lo home de les nafres e dels opprobris e injuries de Jesu Christ si no's vol exir del teu cor. Alli tot home es fet virginal, tot sant, tot divi|nal, | [p. 35 oblidant tot si mateix solament comtemplant la mara ab lo fill e lo fill ab la mara. Amen.

SALVE REGINA

Segueix se una molt devota contemplació.

<Pater>. **Salve regina misericor(die) vi(ta) d(ulcedo).**

1. A saludar la beneventurada verge gloriosa dona sancta Maria primerament devem considerar la seva magnitud e granea car no pot esser en major dignitat elevada que esser apel·lada mara de | [p. 67] Deu. Alegrant e meravellant te doncs sobre la magnificencia de la mara nostra acostant te a ella ab gran confiança e ab gran devocio digues li reverentment [salve] que vol dir Deus te sal <que vol dir Deus te sal>.

Spes nostra.

E com hauras dit aço reduyrte has tantost a la tua poquesa en sguart da la magnificencia de la mara de Deu, e diras li, Senyora mia, haias paciencia en my com yo qui son lo pus vil dels homes gos star devant tanta e tant gran senyora e presumesch de saludar tu qui es regina del cel, senyora dels angels e mara del meu senyor. Mas yo, senyora, confiu tant de la tua benignitat e humil graciositat que tu sostindrás a my indigne e com tu sies archa de Deu | e sens | [p. 68] tota comparacio pus noble que la archa del vell testament e yo sia pus vil e peccador pus que aquell Oza qui tivant volgué tocar la dita archa caygue mort en terra. Empero verge gloriosa quant tocare ab lo meu cor e't saludare ab la mia boca no creech yo esser ferit ans sper esser inflammat ab la tua boca e esser hoyt en totes coses per la tua larguea habundancia e pietat. Donchs dir t'e salve regina, que vol aytant dir com Deus te sal regina sots lo teu regiment vull de aqui avant anar e a tu servir per que'm coman totalment a la tua senyoria per tal que tu'm regesques en tal forma que no lexes gens del meu regiment a la mia follia. Car molt son contrarios a my mateix, car sapies que tot quant lexeras al meu regiment vindrà a gran | [p. 69] destructio, car com yo sia ple de miseria e del cap tro als peus tot son podrit git de mi pudor e abhominacio. Mas com volras regir a my tu qui es tant noble creatura. Certes per tal me regiras com es regina e mara de misericordia.

2. E ¿qui son subiugats a misericordia sino los miserables? e donchs tu es regina e mara de misericordia e yo son lo pus vil e pus miserable que sia en lo mon. E per aço son lo menor de tots quants son a tu obligats. Et ¿com se pora fer, senyora, que tu no exercesques en my la obra de la tua misericordia? Verament, senyora, tu es regina

de misericordia, car no es en la present vida algun axi desesperat axi mesqui al qual tu no impetres misericordia profitosa si vol recorrer al teu regiment. Certes, senyora, com te quart e't mir | [p. 70 no veig que sies sino una pura misericordia car per los miserables es feta mara de Deu. Tu, senyora, has engenrada la misericordia e per so te es comanat lo ofici de haver merce. Tu, senyora, a totes parts est valleuada a totes parts de misericordia hon appar que tu solament desiges haver misericordia. Molt es anciosa verge Maria dels miserables aquells has adoptat en fills. Tu senyora has volguts regir aquests e per so es apellada mara de misericordia. E per so senyora per que temen de aqui avant de que havem pahor per que no venim a tu corrent e a grans passos e qui es que no obtenga so que demanara a tu. Certes no u sce si ya no es aquell qui's regoneix que sia miserable emperho no confia en la tua gran misericordia. Haian donchs | pahor aquells qui son superbiosos e presumptuosos | [p. 71 qui tinent se per iusts e sants no's posen sots lo teu regiment. E axi mateix son miserables aquells qui no requeren ne demanen la tua misericordia. E donchs nosaltres miserables aconsolem nos de aqui avant ab tu qui es mara de Deu e ab tu habitem e tu habracem ab totes les antramenas de la nostra pensa car tu es [Vita] que vol dir vida.

3. Hoc verament be es vida car ab la tua humilitat has vençuda la mort de superbia e has impetrada la vida de gracia engenrant nos la vida de gloria. E no es dupte que no haies delliurat lo nostre cors e la vida natural de molts e grans perills. En totas cosas posas tu mateixa contra la mort segons que tu veus esser expedient a nos. O vida meravellosa la qual te forces vivificar. Los morts per tu senyora tornan de | <de> mort a vida la qual no tem la mort e des- | [p. 72 troeix la mort faent dels morts tals immortals. Certes verge gloriosa yo confes que tu es vida desiderabla e vida la qual no envelleix ans la vellesa redueix en jovent. O vida la qual envelleix e redueix a no res les vides carnals o vida la qual nos revides ab viandes celestials. O vida contrariosa a la vida del mon, aquell qui tu volra haver ops li es que do afflictio e que foragit de si mateix los delits mundanals e que menyspreu tots delicaments, car auell qui si mateix haura mes mortificat mes te possehira. O vida la qual dones força e vigor ab la divinal potestat tu arregles e regeys lo mon ab la divinal saviesa e dones creiximent de virtuts ab la divinal bonea. Si tu senyora es vida mia perque no es totstamps ab my per que no dones tot | temps a la mia pensa. ¿Qui'm fara tant assenyada gracia | [p. 73 que totstamps me alegre dels beneficis de aquesta vida?

Dulcedo.

Verament tu es dolçor qui foragites e portes los contemplants a la suavitat de la gloria celestial e a la derreria aquells mets en possessio del cel. O dolça senyora la sola memoria de la qual leva la pensa en alt, la bellea de la qual alegra l'ull de la pensa e la granea de la sua delectatio embriaga lo cor. O, senyora, tu qui arrapes lo cor ab la tua dolçor. E no has tu arrapat e esbait aquell qui't contemple. Certes si has. E digues me hon has posat lo teu cor per tal que yo lo pusca trobar. ¿hauries lo, senyora, posat en lo teu sy per tal que yo no'l tropia? Per ventura senyora en lo vostre sy lo havets posat per tal que us escalfa de la sua gran fredor. E pens | senyora que'l | [p. 74 dit cor havets stret ab los vostres braços per tal que per gran scalfament de amor no'm pusca sepparar de tu. O arraparadora dels corages e quant me strenyeras lo meu cor, e perque arrapes los corages de la gent simple e humil, per que fas tant gran violença e benivolença als teus amics. E vols, senyora, tenir per totstemps lo meu cor e com te deman lo teu cor rius me en la pensa e tantost son endolcit ab la tua dolçor. E com me despert e't deman lo meu cor, tu sobre dolça verge, me abrases e me embriagues en la tua misericordia. E lavores yo no sce si he cor o no, e no sce alra demanar si no que'm dones lo teu cor. Car lo meu cor es aixi embriach de la tua dolçor e governa lo e regex lo e colloca lo en la nafra del costat en la preciosa sanch del teu car fill. | E conserva lo alli per tal que | [p. 76 senta aço sol que tu ames e que no sia en la terra ans sia per tots temps ab tu en lo cel. O beneventurat cor al qual es donat per singular gracia de pensar e cogitar en tal senyora, al qual es donat de gloriejar te ab los delits e aytal senyora e haver ab ella companyia compassio del seu car fill. O meravellosa e amable dolçor del cor al qual totes les coses del mon son amargues leges e tristes exceptat la mara ab lo fill e les cosas que pertanyen a Deu e a la dita mara. O sobre dolça verge, e com tires a tu los corages. O dolça verge puella, e com dones dolços dons. O tu verge que promets tota dolçor, o dolça e com es sobre dolça en els teus delicis e com has dolces paraules e plenas de pietat e per tal es dita dolçor de vida.

Spes nostra salve ad te.

4. Car es assaber tu es speranza nostra. Certes sic es, car tu es senyora del regne celestial e no es tu mara del premi so es de Jesu Christ engenradora del nostre remey qui es premi dels bons e dels beneventurats? Certes si es, e no es tu aquella que desiges tant singularment lo nostre exalçament? Certes sy, e no es tu aquella la qual sens tota comparatio nos amas e'ns procures lo nostro be e molt mes que no fan lo pare e lamare nostres carnals; certes si. E donchs si tu vols fer a nos gloriosos e axi ho vols de cert, ¿qui pora vedar e

contrestar? E que has a fer tu verge gloriosa si no donar nos lo teu car fill, car ell es merit e premi nostre e gloria e heretat nostra. Haien donchs sperança tots aquells qui conexen lo teu sant nom, car no derendeys aquells qui crequem a tu senyora. Certes aquells qui en tu posen lur sperança maduran lur | fortaleza e pendran ales | [p. 77 semblants a ales de aguila volaran e no defalliran correran e no encaçaran. E qui es senyora qui no sper en tu per la qual son hoidas les pregaries dels sants pares les paraules dels sants profetes e lurs prometenses son stadas complidas. E que han puscut desitjar los pares nostres e los prophetes nostres que no hagen aconseguit per tu alta senyora e si los antichs han haudas totes aquestes cosas per tu e com se poria fer que nos qui som fills teus reemuts ab la preciosa sanc del teu car fill que no haiam tot quant volem demanar. No dupte yo que si venim a tu no haiam tot quant volrem. Confii donchs en tu e sper aquell qui's vol deseparar e aquell qui defall correga a tu ab gran confiança. Vinga a tu aquell qui vol impetrar gracia e merce e diga deus te sal verge Maria . . .

(*Falta una hoja, texto de PL 149, col. 586B hasta casi final de C.*)
alegrem de aquesta miseria gloria del teu car fill. Primerament, senyora, deus esser saludada per tal que per tu sia impetrada gracia. Segonament per tal que la gloria sia a nos donada.

5. A tu verament car tu sola has engenrat lo senyor, tu sola has destroida tota pravitat heretical, tu sola es senyora del regne, tu sola es governadora del premi. A tu, mara nostra, a tu, nodriça nostra, a tu ajudadora nostra, a tu certes la qual laves nosaltres de les suzures dels peccats, la qual aconsoles aquells qui jaen en lo braçol, alletes los infants famolents ab los teus <ab los teus> braços, sostens nosaltres flachs e defallents. Tu es aquella que meges e goreys e aportes a salut los malalts. O senyora, no solament es feta senyora | [p. 81 ans encara es feta mara e megessa dels miserables. Com empero sies nodriça, regina e emperadriu, a tu certes recorrem car no menysprees los qui erren ans graciosament rebs aquells qui erren, a tu fugen e certament los tires a tu ab les tues plasantaries. A tu cridam e perque senyora no cridarem per so com sentints les nafres sentim les plagues e som circuits e nefrats per nostres inimichs. Cridam per so com som congoxats e oppremits per infinides miseries. Cridam per la congoxa del cor, per lo ventrel qui es buyt, per la amargor de la dolor, per la granea de la amor que portam a tu. Cridam per tal que tu no't adormes en nostres necessitats e per so que'ns guarts e'ns guaytes de die e de | <de> nit. | [p. 82.

O senyora per que't adorms, leve 't si't plau e ajuda'ns. Cridam axi mateix senyora per so que't mostrem la nostra necessitat per tal com aquella nos força de cridar a tu. Cridam senyora per tal que mogam a compassio tu qui es piadosa senyora e en aquest cridar se son fetes

rugalloses les nostres golas e per que donchs senyora trigues e perque permets nos esser affligits si tu senyora trigues molt yo perdre la veu per sobres de cridar, e de aqui avant no pore cridar a tu. O mesqui e ¿que fare yo lavores quant no'm poras hoyr? ¿Que fare yo senyora quant sere derelinquit per aytal mara piadosa ¿que fare lavores quant tu senyora no'm poras administrar les tues dolces paraules? O gloriosa senyora cuyte't e ajuda tost al qui't crida ans que no defalles|qua en les mans del inimich seu. Corra senyora e | [p. 83 cuyte't e ajuda al teu malvat e inich servidor. Perdonali senyora e ajudali de les mans a del perill del seu inimich. Si altra cosa no't devia noura alta senyora si no per tant com los teus inimich[s] gosa esvahir los teus servents falsament e malvada. Per aço sol deuries cuytar de ajudar nos. O senyora accorra a delliura'ns per so que puscam resistir a lur gran superbia. Corra senyora perque'l teu inimich no's glorieg en senyorejar los teus servents. Corra senyora per tal que no diguen hon es lo senyor lur de la clemencia e pietat dels quals ells confiaven. E no't meravells senyora si cridam car massa nos som allunyats de tu e havem dissipats nostres bens en terra | stranya molt luny e sepparada. Quax qui vulla dir si fossem | [p. 84 luny de tu prop poriem te parlar ara som luny e per aço cridam com som remembrants dels teus pits cridam a tu exellats de la celestial terra e exellats de la visio divinal. Mas placia a Deu que no siam exellats de la gracia supernal. Anima mia perque no es abans sepparada del cors que esser exellada de aytal senyora. Si tu es exellada de la mara sapies de cert que aixi mateix seras exellada del fill, ço es de Jesu Christ qui es cap teu. O home nixol e com poras anar sens cap e no seria cosa de gran meravella sens cap anar. O mesqui e perque son trames en tant lonh exili. O e quant veure Deu qui es salut mia. O e quant pore mirar almenys la mia | senyora. No | [p. 85 dupte senyora en res que si nos cridam a tu axi com a exellats que no haguessem per que donchs volem repposar aci en aquest mon axi com a ciutadans per que no sospiram per anar a la terra. Per que no desijam abraçar la nostra sobredolça mara. Per que no desijam habitar ab ella e ab lo teu car fill. Senyora nostra mentre que nosaltres serem aci fes nos esser exellats per tal que si per ventura posavem aci nostra confiança axi com si erem en nostra terra propria que no cessem cercar tu e lo teu car fill. Empero verge gloriosa mentre som aci fes nos esser axi exellats en lo cors que siam ab tu exellats en la pensa nostra car nos som fills de Eva.

6. Be verament som fills de Eva car som superbiosos e presumptuos avariciosos gulosos carnals | inobedients seguints en | [p. 86 totes cosas la dita Eva mara nostra com siam tots inclinats a mal e fort difícils en fer tot be. E si per ventura se esdeve que engenrem algun fill de benaventurada obra moltes vegades se esdeve que'l

perim amb dolor e ab gran tristicia, mas lo mal perpetrar ab gran goig e alegria e no'ns basten solament nostres mals ans encara inclinam los altres a mal segons que fou Eva a Adam. E axi com ells se escusaren en axi nosaltres escusam nostres defalliments e'ls llançam o descarregam sobre altri si fer ho podem e enujam nos de menjar el fruit de vida ço es de contemplar Jesu Christ en la creu. E applicam les mans al fruyt qui'ns es vedat no curam de | [p. 87 habundar en contemplacio dels delits de paradís ans volem habitar en los suzees dels peccats e tractar les coses vanas e folles. E per tal que tot ho digam volem abans mastegar la femta abhominable que assaborir los grans e inextimables goigs de la patria celestial. O quanta follia e ceguedat la qual null temps fon oyda. Mes nos plau aconseguir la mort ab grans treballs e ab molta suor que aconseguir e posseyr la vida eternal ab tota suavitat e esser fet quasi divinal e esser confirmat totalment en Deu en guisa que ja no sia hom en si ans sia tot fora si hoc encara que's pusca trobar tot sobre si tot convertit en Deu. En tant que ya no pusque veure ne sentir | [p. 88 sino Deu tot convertit en ell axi regalat en la sua amor. De aquestes coses no curam nosaltres ans nos dona vijares que sien vanes e dignes de escarn e rressemblam a tota legea e la sobrepujam en mal nostre. E si tu senyora no'ns haguesses ajudat ja per ventura forem devallats a les pregonees de infern. E per so nosaltres sabents que tot aço nos ve de la piadosa ajuda tua sperants esser sublevats de tu de tanta e de tant gran miseria diem:

Eya ergo ad te suspiramus.

A tu suspiram. Certes suspiram de la ausencia de tant bona mara desitjosos de venir a tu senyora mare nostra. A tu suspiram desijants e suspirants de veura lo teu car fill verament a tu suspiram axi com infants qui se sforcen de mamar los teus benaventurats pits. Suspiram axi com a fills qui corren als teus abraçaments maternals. A tu suspiram dins nostres entramenes embriagats en la tua sancta amor. No es amor en lo mon sino la tua de la qual som intrinsecament embriagats. Qui es que no sospir per la vostra amor e per lo desig teu a tu qui es reparadora de totes les coses. O forn de amor, bellesa que traspassa lo sol, dolçor pus dolça que mel, tresor de honestat, espill e exemple de tota castetat. A tots verge Maria es delitable, tu es cadira de saviesa, flum de clemencia, raig de la deitat e no es algun qui's puxa amagar de la tua calor. Donchs ab tot nostre desig e ab totes les madulles de la nostra amor suspiram axi mateix per sobres gran amor car les angoxes nos oppremen a totes parts. | [p. 90 E donchs no sospirarem a tu qui es solaç dels miserables, refugi dels exellats, redemptora dels catius, medicina dels malalts, sposa dels jovens, regina dels combatents, senyora de tot lo mon e de tots los

homes hoc encara dels inimichs. E no sia qui pusca empatxar la tua sancta voluntat. E per so nosaltres axi miserables axi afflictionats suspiram a tu qui es tant sancta, tant dolça, tant suau, tant poderosa, ajudadora de tots, nodriça de tots e rahel del fruyt de vida. Sospiran donchs

Gementes et flentes in.

7. Gemechants e plorants en aquesta vall de lacrimes. O senyora e no veus tu que totalment som plens de amargor dins nosaltres som gemechants | fora nos ploram per so com jaem en loc lacrimos | [p. 91 carregats de peccats e per so jamegam com jaem agreujats de penes e per tal ploram com habundam en grans misereries. Gemecham com som despullats e geem en la vall de lacrimes destituïts e desemparats de tota ajuda. Gemecham encara per so com no veem lo sol de justícia. Som en la vall de lacrimes demanants la tua ajuda. Aquest mon certes es vall de lacrimes en la qual devallen totes les cosas, en la qual devallen tots gemechs, en la qual cahen e devallen totes legees. En questa vall amargosa caygueren los diables dels inferns e multiplicaren los peccats dels primers pares nostres e la miseria dels antichs. Que dire mes no pusch recomptar tots los mals totes les abominacions de aquesta cruel vall |. | [p. 92

Eya ergo advocata nostra.

E donchs advocada nostra gloriosa loabla e mes que loabla, procuradriu de la clemencia del emperador salvador lo qual ha volguda donar tant nobla ajuda a aquells qui axi son affligits. O meravellosa benignitat del nostre Deu qui als seus peccadors ha donada tu senyora per advocada per tal que tu pusquesses impetrar del teu car fill tot quant volras lo qual fill es constituït juge entre nos e Deu lo pare. No es dupte que la nostra causa no dampnas manifestament aquells los quals conserva la advocacio de la tua pietat. O meravellosa misericordia de Deu envers nosaltres la qual per tal que no fugissem de la sua clemencia no solament se es volgat donar a nosaltres en juge en guisa que fos Deu e hom ço es Jesu | Christ per qui deu | [p. 93 esser promulgada la sentencia ans ha volgut constituir e ordonar per nostra advocada la mara de Deu en dispositio de misericordia per merits de les entramenes de pietat ço es la senyora de gloria la qual prega e allega totstemps per nosaltres. E per so senyora no devem tembre que no haies merce dels miserables e que no't declins a aquella part la qual defenses e que no'ns impetres gloria la qual nos procures. Sce de cert que apres la sentencia sera donada no y restera apelacio a major. Car si lo juge es hom fill teu aytambe lo fill de Deu. No veig senyora que cosa del mon pusque esser denegada e que per tu no haiam la celestial gloria. O meravellosa pietat aço es certes

allo que desige Deu lo pare, aço es que spera, aço es lo perque ha constituida tu advocada nostra. Ne resta plus senyora sino aço qui's segueix. Gira en vers nosaltres aquells teus ulls mi|sericor- | [p. 94 diosos. No dupte senyora si tu mires les nostres miseris que pusca en res tardar ne laguiar la obra de la tua gran misericordia. O be son meravellosos e amables aquells raigs dels teus ulls ab los quals nos tires amor e'ns portes a plena salut, los quals arranquen los uls verinosos del basalís o ulls enverinats de Eva e si volets reebre perfeta medicina per que no us presentats als ulls de la verge gloriosa car la claretat dels seus ulls foragita les tenebres e met en fuyta la multitud dels dimonis, extermina e destroueix los vicis de les penses purga tota la legea inflama los corages congelats e a la fi tira e apporta aquells als cels. O senyora, beneventurats son aquells los quals tu has mirat ab ulls de la tua misericordia. O donchs benigna mara e senyora gire't e converteix a nosaltres | aquells teus ulls misericor- | [p. 95 diosos e aquest exili mostra.

Et Jesum benedictum.

8. E apres de aquests exili mostra a nos Jesus beneyt fruyt del teu ventre. O ventre desiderable de hon es exit lo desig de les penses lo flum de g(racia) e lo premi de gloria. O ventre no pas sol ventre ans cel imperial. En aquest sanct ventre fou portat lo preu dels perduts la benehuyrança dels sants e lo senyor dels angels. O benehuyrat ventre e beneytes entramenes e beneventurats pits. O senyora mia o font de pietat lo ventre teu senyora es font de bonea e temple de sanctedat. O benehuyrat ventre que has engenrat lo sol has repperat lo mon e has | embellida la gloria celestial. O verge gloriosa | [p. 96 e com es precios lo teu ventre qui ha donat lo metge als malalts, la vida als morts e paradís als justs. O ventre de vori o cadira de saviesa. O ventre tornejat o altea de gloria. O ventre amabla o dolçor de la anima. O elevatio de les penses embriagament dels corages. O suavitat dels pits dols es lo teu pits senyora, aquest fruyt es beneventurat del començament de la sua naxensça ença. Aquest fruyt es Jesu Christ fill de Deu vivent aquets fruyt es lo salvador nostre Jesu Christ. En la suavitat de aquets fruyt es elevat lo inteniment dilatada e ampliada la affectio e troba repos lo appetit. O desig del inteniment e de la voluntat hon se endolçeix la affectio, hon es determinada nostra in|tencio car la dolçor del teu fruyt tot lo cor | [p. 97 se'n escalfa, tot lo cor se'n regala com tasta del dit fruyt. Aquest fruyt beneyt del teu ventre mostra tu a nos apres de aquest exili per tal que veent lo dit fruyt siam scampats en ell, e veents lo dit fruyt siam convertits en ell en guisa que nos aixi hedificats no siam nostres en res ans siam de Deu totalment confermats.

O clement o piadosa

O clement o piadosa o dolça verge M)aria. O clement als fretu-
rosos e als que a tu preguen. O dolça a aquells qui a tu amen. O cle-
ment als penidents, piadosa als profitants, dolça als contemplants. O
clement, dellurant, piadosa distribuint, dolça donant tu mateixa:
O clement aconsolant, dolça alletant. O clement en la obra piadosa
en la affectio dolça en |

(Se interrompe el texto que correspondería a las doce últimas
líneas de la col. 590, vol. 149, de Migne.)